

ДЕКЛАРАЦИЈА ЗА ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ПОЛОЖБАТА НА ЗЕМЈОДЕЛЦИТЕ ВО СИНЦИРОТ НА ВРЕДНОСТИ

Постојат неколку области во кои политиката на Северна Македонија може да интервенира за да ја подобри положбата на земјоделците во синцирите на вредности, во согласност со Заедничката земјоделска политика (CAP) на ЕУ. Една клучна област е **снабдувањето со инпути**, каде што земјоделците во ЕУ имаат корист од субвенции и програми за поддршка што им помагаат при купување на неопходни земјоделски инпути како семе, ѓубрива, пестициди и опрема. Обезбедувањето слични форми на поддршка би им овозможило на македонските земјоделци да ги намалат трошоците за производство и да ја зголемат продуктивноста. Други клучни прашања кои треба да се адресираат се поттикнување на диверзификација преку нови деловни активности како агротуризам, подобрување на квалитетот на производите, консолидација на земјоделските стопанства и воспоставување/зајакнување на задругите.

Во однос на **преработката и маркетингот**, земјоделците можат да имаат корист од грантови и заеми наменети за воспоставување или модернизација на преработувачки капацитети, развој на маркетинг стратегии и пристап до нови пазари, било преку директни интервенции за поддршка на индивидуални земјоделци или преку програми за рурален развој кои ги зајакнуваат земјоделските здруженија и задруги.

Подобрувањето на системите за **дистрибуција** исто така е од суштинско значење. Земјоделците во ЕУ имаат корист од инвестиции во инфраструктура кои ги унапредуваат транспортните мрежи, складишните капацитети и дистрибутивните канали, што им овозможува поефикасно да ги достигнат пазарите и да ги намалат загубите по жетвата. Северна Македонија може да го следи овој пример преку приоритизирање на инвестициите во рурална логистика и инфраструктура за ладен синџир.

Во областа на **истражувањето и иновациите**, политиките треба да ги охрабрат земјоделците да усвојуваат нови технологии и одржливи практики преку целни програми, со што ќе се обезбеди конкурентност и отпорност на глобалниот пазар. Исто така, **одржливоста и заштитата на животната средина** треба да останат приоритетни цели на политиките, со стимул за органско производство, технологии за ефикасно користење на вода и практики насочени кон заштита на биодиверзитетот.

Конечно, **обуката и образованието** се од витално значење за изградба на капацитетите на земјоделците за управување со нивните стопанства, усвојување на современи методи на производство и усогласување со развојните пазарни и регулаторни барања. Пристапот до континуирани можности за учење, работилници и советодавни услуги може да им помогне на земјоделците да се прилагодат на новите предизвици и целосно да имаат корист од интеграцијата во одржливите синџири на вредности. Заедно, овие интервенции би ја зајакнале улогата на македонските земјоделци во сите фази на земјоделскиот синџир на вредност и би го усогласиле националниот политички рамковен систем со принципите на Заедничката земјоделска политика (CAP) на ЕУ.

Примената на **структуриран рамковен систем за одржливост** за следење и оценување на земјоделските синџири на вредности овозможува пристап заснован на докази, инклузивен и насочен кон резултати во развојот на синџирите на вредности. Таквиот рамковен систем поддржува поинформирано донесување одлуки од страна на креаторите на политики, развојните партнери, производствените организации и приватниот сектор, преку идентификување на конкретни економски, социјални и еколошки празнини и предлагање на изводливи препораки. Зајакнувањето на следењето на приходите, подобрувањето на застапеноста на маргинализираните групи и следењето на еколошките перформанси не само што ја зголемува отпорноста на производителите, туку и придонесува за долгорочната одржливост на целиот синџир на вредности. Дополнително, користењето на клучни индикатори за перформанси и стандардизирани алатки и практики за следење обезбедува доследно мерење на напредокот со текот на времето. Ова овозможува адаптивно управување и поефикасно насочување на интервенциите. Со прилагодување на специфични метрики на уникатната динамика на секој синџир на вредности, засегнатите страни можат систематски да идентификуваат празнини, да го следат напредокот и да дизајнираат интервенции што се и контекстуално релевантни и насочени кон резултати.

Декларацијата беше усвоена на националниот настан одржан во
Скопје на 09.10.2025

“Оваа декларација беше финансирана од Европската Унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Мрежата за Рурален Развој на С.Македонија и не ги одразува нужно ставовите на Европската Унија.”

